

však možná cestou luxusního skrývání se za imunitou (sítí vlivných známostí prováděného) politika.

Recenzovaná práce je jedinečným textem nabízejícím jak vysoce erudovaný vhled do teoretické problematiky krajních forem sociální patologie, tak přehledný (a věřme nikdy nezapomenutý) obraz vývoje českého organizovaného zločinu, který neúměrně ke svým společensky zhoubným dopadům nedošel byt' jen minimální relevantní společenské odplaty. Možná i v tom je další specifikum naší kriminální scény. Nepochybně vydává zdrcující vysvědčení našemu tzv. transformačnímu procesu. Zejména pronikání zločinných praktik do ekonomiky oslabilo náš hospodářský potenciál (dále i prestiž, kredit a vážnost celé společnosti) v řádu stovek miliard (kam se poděly?). Snad typickým modelovým příkladem moderního (českého) propojení čistě zločineckých struktur a legálního finančního spektra za pomoci korupčních prostředků formou zneužití vágního právního prostředí zločinnými praktikami (téměř nikdy nepotrestaných) viníků bylo tunelování bank. V této souvislosti se jistě nabízí otázka „mimoekonomických ztrát“, které prostupují celou naši společnost morálním relativismem, neúctou k tradičním osvědčeným formám mezilidských vztahů, mizením stavovské cti, zpochybňováním přirozených autorit, pohrdáním politikou, absencí „viditelné“ elity (při adoraci zpochybnitelných celebrit). Jsme ponižováni všudypřítomným bohorovným cynismem politiků a mocných představitelů naší společnosti. Prezidentská amnestie je tak posledním příkladem snah vyvinut některé představitele organizovaného zločinu z trestní odpovědnosti. V tomto ohledu autoři práce snad nebudou nesouhlasně vyjadřovat postoj k závěru, že i tento text je dokreslením principu, že demokratický stát nemusí být nutně státem právním. Věřme,

tejných témat naší badatelské fronty, k jejímž významným představitelům Mezinárodní politologický ústav MU i zásluhou vynikající práce z pera Tomáše Šmída a Petra Kupky nesporně patří. A. Sekot

* Šmíd, T., Kupka, P.: Český organizovaný zločin. (Od vyděračů ke korupčním sítím). Masarykova univerzita. 2011. 248 s.

Marek Picha: Kdyby chyby*

Marek Picha pracuje už léta na katedře filozofie FF MU. Zabývá se především teorií poznání a neformální logikou. Jedním z výsledků jeho bádání je recenzovaná kniha. Picha se v ní zabývá rolí myšlenkových experimentů ve vědě a filozofii a ptá se, zda bychom měli myšlenkové experimenty brát vážně. Autor stojí spíše na straně obhájců této metody. Sama kniha má pět kapitol (kromě Předmluvy, Úvodu a Závěru): 1. Co jsou zač?, 2. K čemu jsou?, 3. Proč jsou spíš něco, než nic?, 4. Nejsou zbytečné? a 5. Jak je hodnotit? Jak je vidět, všechny kapitoly jsou psány formou otázek a otázek v dobrém smyslu najdeme v knize ještě více.

První kapitola se snaží vymezit pojem myšlenkového experimentu. Definice je celkem krátká: „Myšlenkový experiment je soubor pokynů určujících, jakou konkrétní situaci si představit s cílem něco zjistit.“ (s. 22) Základem myšlenkového experimentování je tedy imaginace, která ovšem musí mít konkrétní poznávací cíl. Tuto svou definici pak autor konfrontuje s jinými názory na povahu myšlenkového experimentu.

V druhé kapitole se zabývá funkcemi a cíli myšlenkového experimentu. Ukazuje, že myšlenkový experiment může mít např. význam didaktický, tj. může sloužit jako

ilustrace při výkladu nějakého složitého problému. V této situaci ulehčí pochopení a zároveň pravděpodobně pomůže při zapamatování výkladu. Může mít však také význam epistemický, tj. zda se člověk může pomocí myšlenkového experimentu dovědět něco nového. Zde je autorův názor umírněný. Výsledkem myšlenkového experimentu není něco absolutně nového, jde tu spíše o umožnění přechodu něčeho, co v člověku nějakou dobu zrálo, aniž si to jasně uvědomoval, do formy explicitního přesvědčení.

Také třetí kapitola se zabývá otázkou, k čemu myšlenkový experiment vlastně slouží. Upozorňuje na situaci, v níž proti sobě stojí dva zastánci rozdílných názorů na tentýž problém. Jeden z nich vyzve druhého k provedení myšlenkového experimentu. V případě, že výsledek myšlenkového experimentu není vyvrácen a oba dojdou ke stejnému závěru, dochází k přesunutí důkazního břemene na původního (možná dříve) pasivního protivníka. V tomto případě má tedy myšlenkový experiment význam dialektický (spíše v aristotelském smyslu).

V předchozích kapitolách autor ukázal, k čemu myšlenkové experimenty slouží. Čtvrtá se zabývá polemikou s těmi mysliteli, kteří se naopak domnívají, že myšlenkové experimenty jsou z epistemologického hlediska zbytečné, jako např. J. Norton.

Poslední kapitola vychází z tvrzení, že přes svou celkem velkou oblíbenost jsou myšlenkové experimenty často omylné. Rozebírá jednotlivé typy jejich chyb: nemožnost, nedůvěryhodnost a nedosažitelnost. Tyto chyby se však nevztahují jen na myšlenkové experimenty, ale také na intuice, smyslové vnímání nebo paměť. Zabývá se otázkou, co omyly při realizaci myšlenkových experimentů způsobuje. Dospívá k závěru, že myšlenkové experimenty nelze předkládat jako zřejmé, univerzální, nezpochybnitelné důvody. Naopak. „Myšlenkové experimenty jsou z epistemologické per-

spektivy možná tím vůbec nejslabším důvodem pro nějaké tvrzení... Přesto stále platí, že lepší je chodit po tenkém ledě než po vodě.“ (s. 163)

Jen zběžně se M. Picha zmiňuje o myšlenkovém experimentu ve filosofii. Konstatuje, že tam má poněkud lehčí postavení než ve vědě, která klade přísnější nároky na verifikaci.

Kromě seznamu literatury a anglického resumé má Pichova kniha ještě jeden doplněk: Glosář, ve kterém v abecedním pořádku uvádí myšlenkové experimenty, o nichž se v knize zmiňuje, spolu s jejich „destiláty“, které ve zhuštěné formě ukazují otázky, které se musí v experimentu vyřešit.

Kniha Marka Pichy se zabývá legitimním problémem z oblasti metodologie vědeckého i filozofického myšlení, a proto je vhodná pro studenty, ale i např. pro vědecké pracovníky.

I. Holzbachová

* Kdyby chyby: Epistemologie myšlenkových experimentů. Nakladatelství Olomouc. Olomouc 2011, 195 s.

Francouzsko-české vztahy v oblasti překladu (1945–1953)*

Monografie *Česko-francouzské vztahy v oblasti překladu (1945–1953)* přináší zajímavé svědectví o době, která byla až dosud oblastí zájmů především historiků a politologů. Na základě zevrubného studia velkého množství archivních materiálů a dobových dokumentů se Petru Čechovi podařilo zmapovat způsoby, kterými se komunistickému režimu během jednoho z nejtemnějších období československých dějin podařilo proměnit k obrazu svému ediční politiku československých nakladatelství, a to stejně výrazně jako všechna ostatní odvětví tehdejšího kulturního, společenského a politického života.